

Міністерство освіти і науки України
Національна академія педагогічних наук України
Український науково-дослідний інститут естетичної освіти
Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв
ДВНЗ «Криворізький державний педагогічний університет»
Всеукраїнська асоціація дизайн-освіти
Спілка дизайнерів України

МАТЕРІАЛИ

ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

**«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНОЇ
КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ДИЗАЙНЕРІВ»**

23–24 БЕРЕЗНЯ 2017 РОКУ

м. Кривий Ріг

ЕСТЕТИЧНА КУЛЬТУРА ЯК НЕВІД'ЄМНА ЧАСТИНА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ДИЗАЙНЕРІВ

Питання професійної підготовки фахівців різних галузей у сфері освіти на сучасному етапі розвитку українського суспільства окреслюються досить широко. Зважаючи на це, сьогодні студенту вищого навчального закладу вже недостатньо володіти тільки навичками практичного характеру, нехай навіть вони і будуть відповідати найвищому рівню якості – необхідно усвідомлювати реальну чи приховану користь від того чи того виду діяльності, володіти системними знаннями функціонування суспільства в цілому і мати на увазі причинно-наслідкові зв'язки поміж окремими її елементами. До того ж це важливо для професійної підготовки майбутніх дизайнерів, адже роль і значення дизайн-діяльності для сьогодення і майбутнього величезна – це перенесення сприймання гармонійних і красивих предметів і явищ дійсності в естетико-культурну площину, естетизація естетичного, якщо так можна висловитися.

Професійна підготовка майбутніх дизайнерів у системі вищих навчальних закладів шляхом естетико-культурного наповнення особистості постає одним із ключових питань підготовки висококваліфікованих кадрів у галузі дизайну, як фахівців, що покликані нести і пропагувати ідеали краси, гармонії, змістовно насичувати навколишнє середовище продуктами матеріальної та духовної культури високого гатунку.

Свого часу в науковій літературі проблемами професійної підготовки займалися такі дослідники, як: У. Аренс, Л. Бове, Ф. Джефкінс, Г. Мінервін, О. Чернишов, П. Шпара та ін., зокрема й вітчизняні: Є. Антонович, В. Даниленко, М. Куленко, М. Ліфінцев, О. Маторін, В. Прусак, С. Рибін, В. Сьомкін, В. Титаренко та ін. Зі свого боку питання формування естетичної культури особистості порушувала й вітчизняна естетика (В. Бутенко, П. Гаврилюк, М. Євтух, І. Зязюн, В. Іванов, А. Канарський, А. Комарова, В. Корнієнко, Л. Левчук, В. Лозовий, Л. Масол, Н. Миропольська, Н. Ничкало, О. Рудницька, В. Толстих, Г. Шевченко та ін.).

Праці названих вище вчених стали теоретичним підґрунтям для численних досліджень у галузі естетичної культури особистості, дизайн-освіти і професійної підготовки майбутніх дизайнерів у системі вищих навчальних закладів України зокрема. Сучасні наукові дослідження доводять, що важливим результатом підготовки фахівця в системі професійної освіти є не стільки сформований порядок знань, умінь і узагальнених способів виконання професійних функцій, скільки професійно-орієнтована особистість, здатна до самореалізації. Естетична культура в цьому сенсі виступає як інтегративна якість

особистості, що складається з когнітивного, емотивного і поведінкового компонентів та надає можливість для творчої самореалізації людини за законами краси відповідно до висоти морально-духовних ідеалів. Оптимізація шляхів підвищення естетичної культури особистості у вищих навчальних закладах передбачає акцентування уваги на інтеграції всіх елементів культури: трудової, виробничої, побутової, фізичної, духовної, культури спілкування тощо, а сама естетична культура мислиться як складова підготовки майбутнього фахівця в системі професійної освіти.

Водночас, роль і вплив естетичної культури саме на формування професійної підготовки майбутніх дизайнерів, не зважаючи на актуальність цього питання, залишається ще недостатньо висвітленою в науковій та науково-методичній літературі.

Якщо вести мову про підготовку майбутніх дизайнерів до професійної діяльності, то в цьому випадку естетична культура повинна стати тією узагальнюючою сферою, через яку заломлюється все, що людина відчуває, про що вона мислить і мріє, що робить практично.

Вивчаючи феномен естетичного освоєння світу людиною, учені слушно зазначають, що, на відміну від наукової чи моральної діяльності, які орієнтовані на конкретно визначені явища, їх об'єктивні якості реального світу або людські вчинки та відносини, естетична культура, як і естетична діяльність, не має певного чітко визначеного об'єкту. Вона спрямована не на окремо визначені предмети чи явища, а на все, що реально існує. При цьому естетична діяльність орієнтована не на предмети і явища самі по собі, а на те, як визначаються їх внутрішні якості в їх зовнішній формі, наскільки ці якості виявляються і сприймаються чуттєво, незалежно від того, йдеться про мінерал чи рослину, тварину чи людину, про виробничий процес чи стихійне явище. Це призводить до того, що естетична культура не набуває самостійного, автономного буття, а немов насичує собою всі інші види діяльності, усю людську культуру.

Естетична культура особистості – це єдність почуттів, смаків та ідеалів, що матеріалізуються у процесі перетворення світу за законами краси. Це культура чуттєвого засвоєння і перетворення світу відповідно до створених певним суспільством можливостей для максимального розкриття сутнісних сил людини. У процесі цього відбувається моральне насичення нашої чуттєвості, яке якнайбільш успішно здійснюється в мистецтві.

Говорячи образною мовою, естетична культура особистості є своєрідною презентацією людини в соціумі, презентацією не тільки своїх професійних якостей, але й якостей культури поведінки, культури спілкування, емоційної культури тощо. І це особливо стосується майбутніх фахівців з дизайну, їх навчання і подальшого функціонування на ринку праці.

У цьому й полягає, на нашу думку, те, що споріднює естетичну культуру як діяльність та дизайн. Саме дизайнерська діяльність і є, здебільшого, такою естетичною діяльністю, а професійна підготовка фахівців означеного напрямку якнайповніше відчуває на собі вплив естетичного компонента. Естетична культура сприяє розвитку в особистості образного мислення, мислення за аналогією та асоціацією, цілності сприйняття конкретних образів, розвитку фантазії, зорового уявлення, інтуїції. «Професійна (дизайнерська) діяльність, що є специфічною за своїм змістом та функціями, зумовлює своєрідність вияву естетичної культури особистості, її трансформацію у структуру та якість професійної культури людини» [1, с. 178].

Унікальність дизайн-діяльності полягає в тому, що вона є не тільки вузькопрофесійною художньою або конструкторською діяльністю, а наскрізь пронизана естетичним змістом. І розуміння цього майбутніми дизайнерами надає можливості розглядати і застосовувати її не тільки до зміни зовнішнього природного чи предметного середовища, але й до життя самої людини, можливості змінювати себе, власний світогляд на краще, змінювати відповідно до вимог нового тисячоліття, вимог, продиктованих новим часом та еволюцією суспільства. У цьому сенсі формування естетичної культури в майбутніх дизайнерів повинно стати пріоритетним напрямком їх підготовки у вищих навчальних закладах.

За твердженням В. Прусака, «уже сьогодні дизайн необхідно розглядати як концепцію способу життя. Тому він повинен не тільки формувати естетичні ідеали, визначати потреби і спрямовувати суспільство на ті продукти й матеріали, які існують у достатній кількості і не наносять шкоди навколишньому середовищу; не тільки впливати на економічне використання ресурсів, але й творити середовище життєдіяльності, яке сприяло б лише здоровому способу життя» [2, с. 83].

Дизайн-освіта повинна допомогти змінити на краще свідомість людини! І в цьому сенсі естетична культура і є тим стрижнем, навколо якого органічно переплітаються і професійні вміння й навички, і світоглядні знання, і особистий естетичний та культурний досвід людства. Саме естетична культура майбутнього дизайнера спрямовує його в необхідне русло, свідомо керує його діяльністю. Естетична свідомість не тільки пробуджує людину на досягнення ідеалу, але й водночас реально існує у формі повсякденних суспільних відносин, є моментом естетичного аспекту взаємодії людини з природою і моментом естетичного аспекту соціально-історичного процесу.

Зі швидким розвитком інформаційних технологій людство перейшло в епоху, яка потребує системного підходу до вивчення естетичного впливу дизайну на розвиток суспільства у взаємозв'язку з усіма галузями наукових

знань.

Завдяки дизайну, як продуктивній образно-предметній діяльності, є можливість змінити погляд на доцільність людського існування, на красиве і корисне, і ствердно відповісти на одвічне питання підпорядкованості одне одному. Висока естетична культура особистості, що формується під впливом дизайну (освіти чи професійної діяльності) передбачає наявність цілісного світогляду та світовідчуття, системи поглядів, смаків, ідеалів та цінностей, що ставить понад усе життя людини, її здоров'я. Усвідомлення себе не тільки як частини екосистеми планети, частини її біосфери, але й одиниці, здатної завдяки уяві, образному мисленню та практичній діяльності перетворювати все існуюче на Землі на красиве і корисне для людини завдяки високій естетичній культурі, ставить дизайнера як фахівця на передові позиції майбутнього позитивного перетворення світу.

Отже, здійснюючи значний вплив на процес професійної підготовки і становлення майбутніх дизайнерів, естетична культура формує іншу, нову якість мислення, започатковує розвиток у людині цілої низки загальнокультурних здібностей на вимогу часу.

Список використаних джерел:

1. Естетика: навч. посібник / [Колесніков М.П., Колеснікова О.В., Лозовой В.О. та ін.]; за ред. В.О. Лозового. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – 208 с.
2. Прусак В.Ф. Організаційно-педагогічні засади підготовки майбутніх дизайнерів у вищих навчальних закладах України: дис.... канд. пед. наук: 13.00.04 / Прусак Володимир Федорович. – Івано-Франківськ, 2006. – 211 с.